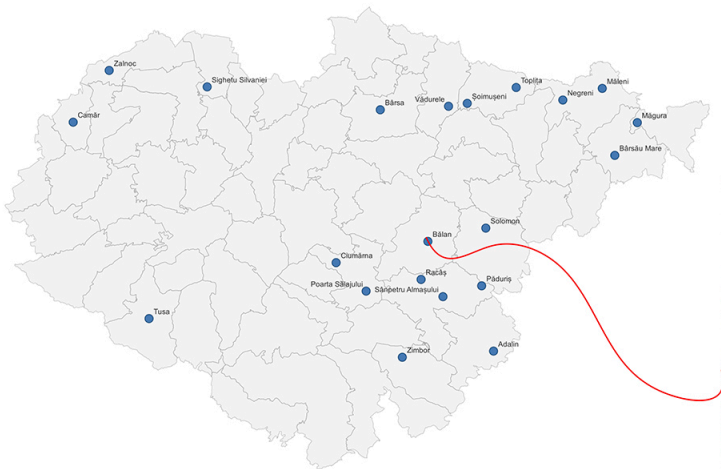

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

Ipoteza de lucru:

*Biserica de lemn din Bălan (Cricova), jud. Sălaj, se regăsește pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: SJ-II-m-A-05015. Este înregistrată ca datând de la **începutul secolului al XVII-lea**.*

De la această bisericuță de mănăstire se pare că provine un antimis primit din partea episcopului ortodox Dionisie Novacovici (1761-1767), dar care nu este datat.

*Tradiția a înregistrat aducerea acesteia de la Mănăstirea Bălan în anul **1848**, în timpul revoluției, însă momentul construirii inițiale a bisericii nu este cunoscut. Povestea mutării ei, consemnată în perioada interbelică de la martori ce au trăit evenimentul, a reținut faptul că micul edificiu de cult a fost demolat și într-o noapte, mutat și ridicat până la acoperiș. Restul materialului s-a risipit, spune povestea, biserica rămânând descoperită până în anul 1851 când a fost finalizată.*

Se presupune că ar putea fi una dintre cele mai vechi biserici de lemn din Sălaj și Transilvania.

Biserica, în anul 1978

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

Rezultate obținute:

Analiza dendrocronologică scoate la iveală două etape distincte în istoria bisericii, și anume, construcția inițială (1665-1689) și o fază de reparare/renovare (1840).

Dacă pentru prima etapă de construcție datarea se bazează pe doar șapte probe, din care numai una păstrează inele de alburn, datarea celei de-a doua etape se sprijină pe 10 probe cu Waldkante, cinci probe cu inele de alburn dar fără Waldkante și alte 10 probe fără inele de alburn.

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

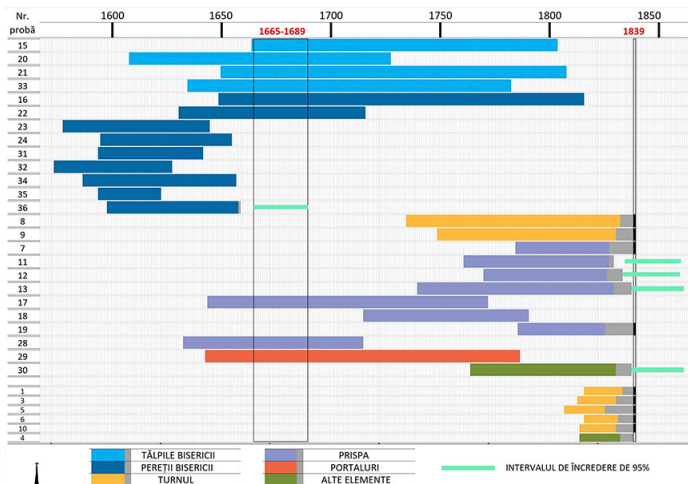

Rezultate obținute:

Identificarea etapei inițiale de construcție a fost îngreunată de tencuiala cu care sunt acoperiți pereții bisericii, motiv pentru care, după prima campanie de prelevare de probe, existența unei faze de construcție mai vechi de 1840 era foarte neclară. A doua campanie de teren a constatat în îndepărtarea tencuiei de pe un colț al bisericii, între peretele nordic și decroșul altarului, și prelevarea a încă șase carote din elementele care au putut fi descoperite.

Am putut constata un grad ridicat de degradare a lemnului, fiind afectate mai multe grinzi, iar alburnul fiind aproape imposibil de identificat. Totuși, considerăm că această completare necesară a studiului, a avut succes, deoarece din cele șase probe prelevate, pe una dintre acestea se păstrează un singur inel de alburn. Acest lucru permite estimarea unui interval temporal de 24 de ani, mai exact **1665-1689**, cu un grad de încredere de 95%. Dacă valoarea medie a numărului de inele de alburn la stejar în zona de referință este de 14 inele (Nechita et al., 2018), probabilitatea cea mai mare în cadrul intervalului obținut se regăsește în jurul anului **1672**. Se mai poate observa și faptul că în această primă etapă de construcție, meșterii au folosit strejari tineri, cu vârste sub 100 de ani.

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

Graficul alăturat prezintă cele două etape identificate:

În prima etapă regăsim exclusiv elemente ce formează pereții bisericii, elemente provenite din arbori tăiați în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, cel mai probabil în intervalul **1665-1689**. Astfel, deși rezultatele obținute plasează biserica de lemn din Bălan (Cricova) printre cele mai vechi biserici de lemn din Sălaj, ipoteza inițială potrivit căreia biserica ar data de la începutul secolului al XVII-lea a fost infirmată.

Cea de-a doua etapă (**1840**) cuprinde elemente din pereți (bârne de sub cosoroabe), turnul, tâlpile, portalul exterior precum și prispa. În lumina acestor rezultate, mutarea bisericii a avut loc cel mai probabil, anterior momentului revoluționar 1848-1849.

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

Probele analizate conțin între 24 și 166 inele anuale, cu o medie de 75 de inele. Tălpile sunt realizate din arbori bătrâni (în general peste 100 de ani) în timp ce în structura pereților bisericii, a turnului și a prispei, se regăsesc arbori mai tineri. Există și excepții, cum ar fi două dintre tălpile turnului și un stâlp al prispei care sunt realizate din arbori cu vârste de peste 100 de ani. Deoarece majoritatea probelor nu surprind toate inelele formate de arbore, vârsta reală a arborilor este, în toate cazurile, mai mare decât numărul inelelor anuale regăsite pe probe.

Degradarea lemnului, sub
tencuială

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

În podul bisericii: acoperișul peste boltă, turnul-clopotniță

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN BĂLAN - CRICOVA

Masa altarului

Intrarea în biserică

